

SZABÁLYOK DZSUNGELÉBEN

SZÜKSÉG VAN-E
SZABÁLYOKRA
A MINDENNAPI
ÉLETBEN?

A modul szerzői: Marsi Mónika
Págyor Henriette
Nagy Ilona

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Tanár
A FOGLALKOZÁS 1. RÉSZE (90 PERC)					
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/1 Csoport- (pár-)alakítás					
A	Véletlenszerű csoportalakítás közmondások összeillesztésével. A tanulók négyfelé vágott közmondások részleteit kapják, akiknél az összeillő részletek vannak, egy-egy csoportot alkotnak. 5 perc A tanár kiosztja a csoportok tagjainak a szerepeket (feladatmester, szóvivő, időfigyelő, jegyző). 5 perc	Kommunikációs készség Szövegértés	Egész osztály – csoportalakítás embermozaikkal	D1 (Közmondások) D2 (Szerepkártyák)	
B	Párok kialakítása kétfelé vágott közmondások összeillesztésével. 5 perc	Kommunikációs készség	Egész osztály – páralakítás embermozaikkal	D1 (Közmondások)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Tanár
I/2 Közmondások értelmezése					
A	A csoportok megbeszélik, hogyan lehet értelmezni a közmondásokat a szabálykövetés szempontjából? 3 perc Közös megbeszélés: a csoportok szóvivői beszámolnak. 3 perc	Kommunikációs készség Elvonatkoztatás képessége	Kooperatív csoportmunka – ötletroham Egész osztály – csoportszóforgó		
B	A párok megbeszélik, hogyan lehet értelmezni a közmondásokat a szabálykövetés szempontjából? 3 perc Közös megbeszélés: a párok szóvivői beszámolnak. 3 perc	Kommunikációs készség Elvonatkoztatás képessége	Páros munka – ötletroham Egész osztály – megbeszélés		-
I/3 Példakeresés					
A	A tanulók egy listát kapnak, amely a mindennapi élet szabályait segít csoportosítani (például írott – íratlan, értelmes – értelmetlen stb.). Feladat: olyan szabályokat kell keresni a mindennapi életből, amelyek például szolgálnak az egyes kategóriákra. A jegyző felírja a csoport javaslatait. 5 perc	Együttműködés Tolerancia Szabálytartás	Kooperatív csoportmunka – szóforgó	D3 (Szabálykategóriák – lista) Papír, írószer	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Tanár
B	A tanulók egy listát kapnak, amely a mindennapi élet szabályait segít csoportosítani (például írott – íratlan, értelmes – értelmetlen stb.). Feladat: olyan szabályokat kell keresni a mindennapi életből, amelyek például szolgálnak az egyes kategóriákra. A párok egyik tagja jegyzetel. 5 perc	Együttműködés Tolerancia Szabálytartás	Páros munka	D3 (Szabálykategóriák – lista) Papír, írószer	
I/4 Közös lista készítése					
A	Példák megbeszélése táblánál, közös lista készítése. 5 perc	Együttműködés Türelem	Egész osztály – csoportzóforgó	Kitöltött csoportlisták	
B	Példák megbeszélése táblánál, közös lista készítése. 5 perc	Együttműködés Türelem	Egész osztály – megbeszélés	Kitöltött csoportlisták	Tábla, kréta
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA – KÜLSŐ ELVÁRÁSOK ÉS EGYÉNI MOTÍVUMOK ÖSSZEÜTKÖZÉSE					
II/1 Közvetlen ráhangolás szövegfeldolgozásra					
A	Asszociációs játék Kezdőszó: állat 3 perc	Fantázia Kreativitás	Egész osztály		
B	Asszociációs játék Kezdőszó: iskola 3 perc	Fantázia Kreativitás	Egész osztály		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Tanár
II/2 Szövegfeldolgozás bevezetése					
A	<p>Szókártyák csoportosítása együtt. A szókártyákon szabálykövetéssel és általános értékrenddel kapcsolatos fogalmak vannak. Feladat: a kártyákon lévő fogalmak (tulajdonosságok) elősegítik vagy nehezítik a szabálykövetést?</p> <p style="text-align: right;">8 perc</p> <p>A csoportosítás eredményének megbeszélése.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Értelmezés Véleményalkotás Nézetek ütköztetése Kompromisszum</p>	<p>Kooperatív csoportmunka – vak kéz</p> <p>Egész osztály – megbeszélés</p>	D4 (Vakkéz szókártyák) – csoportonként egy sorozat	
B	<p>Szókártyák csoportosítása egyénileg. A szókártyákon szabálykövetéssel és általános értékrenddel kapcsolatos fogalmak vannak. Feladat: a kártyákon lévő fogalmak (tulajdonosságok) elősegítik, vagy nehezítik a szabálykövetést?</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p> <p>A csoportosítás eredményének megbeszélése.</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p>	<p>Értelmezés Véleményalkotás Nézetek ütköztetése Kompromisszum</p>	<p>Egyéni munka</p> <p>Egész osztály – megbeszélés</p>	D4 (Vakkéz szókártyák) – tanulóként egy sorozat	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Tanár
II/3 Szövegfeldolgozás					
A	Egyéni olvasás – a tanulók egy szöveget kapnak, azt elolvassák, majd kigyűjtik a szövegből azokat a szavakat, amelyek szerintük a megértés szempontjából kulcsfogalmak. Összehasonlítás a csoporttársakkal: kinek melyik szó lényeges? Ablak kialakítása: találtak-e olyan szavakat, amelyek mindenkinél szerepelnek, hármuknál szerepelnek stb.? 15 perc	Szövegértés Lényegkiemelés Kommunikációs készség Türelem Együttműködés	Egyéni munka Kooperatív csoportmunka – ablak, szóforgó	D5 (Szöveg: Tanmese) D6 (Ablakséma) írószer	
B	Egyéni olvasás – a tanulók egy szöveget kapnak, azt elolvassák. Páros megbeszélés, közös vázlat készítése a szövegről. 15 perc	Szövegértés Lényegkiemelés Kommunikációs készség Türelem Együttműködés	Egyéni munka Páros munka	D5 (Szöveg: Tanmese) Papír, írószer	
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/1 Összefoglalás					
A	Közös befejezés készítése legfeljebb 10 mondatban. Az első csoporttag mondja az első mondatot, közös elfogadás, az utána következő a második mondatot stb. A mondatokban szerepelnek az ablakban található közös kulcsszavak, illetve ezek kipontozott helyei → közös vázlat kulcsszavak kihagyásával. 14 perc	Kommunikációs készség Rendszerező-képesség Kompromisszum	Kooperatív csoportmunka – kerekasztal	Kitöltött ablak Írószer, papír	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Tanár
B	Közös befejezés készítése csomagolópapíron (tanár ír). 17 perc	Kommunikációs készség	Egész osztály – ötletelés, közös szövegalkotás		Csomagolópapír Filctoll
III/2 Ellenőrzés, értékelés					
A	Feladatküldés: kitölteni a hiányos vázlatokat. 6 perc	Kommunikációs készség Szövegértés	Kooperatív csoportmunka – feladatküldés, kerekasztal	Elkészített vázlatok	
B	Közös befejezés ellenőrzése, értékelése. (Miben különbözik a két iskola, a szabályok rendszere?) 6 perc	Kommunikációs készség Véleményalkotás Érvelés	Egész osztály – megbeszélés	Közös befejezés	
III/3 Szöveg tartalmának értelmezése, szabályok tarthatósága, kialakulásának természete, elfogadási mechanizmusok					
A	Közös beszélgetés a szabályok kialakulásáról, betartásáról. Támpontok a táblán/csomagolópapíron jól látható helyen. Normakövető, normakerülő álláspont, szabályalkotás a hétköznapi életben, miért kell betartani a szabályokat, mikor kell elszakadni tőlük, mit jelent a szabályok megmerevedése? 13–18 perc	Gondolkodás Véleményalkotás Érvelés Türelem Kommunikáció	Egész osztály – beszélgetőkör		P1 (Támpontok a beszélgetéshez)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Tanár
A FOGLALKOZÁS II. RÉSZÉ (45 PERC)					
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/1 Munkaformák kialakítása az előző foglalkozás szerint					
A	Csoportba rendeződés, szerepkártyák kiosztása. 2 perc			D2 (Szerepkártyák)	
B	Párba rendeződés 2 perc				
I/2 Ráhangelés					
A	A mindennapokat irányító szabályok összegyűjtése: „Próbáljátok meg összegyűjteni, hogy egy nap alatt milyen szabályokat kell betartani!” 5 perc	Koncentrációs képesség Rendszerező-képesség Együttműködés Türelem Írásbeli szövegalkotás	Kooperatív csoportmunka – kerekasztal	Toll, papír	
B	A mindennapokat irányító szabályok összegyűjtése: „Próbáljátok meg összegyűjteni, hogy egy nap alatt milyen szabályokat kell betartani!” 5 perc	Koncentrációs képesség Rendszerező-képesség Írásbeli szövegalkotás	Egyéni munka – lista-készítés	Toll, papír	
I/3 Szabályok bemutatása					
A	Minden csoport húz egyet a szabálylista példái közül, és azt szerepjátszóval bemutatja a többieknek. 10 perc	Kommunikációs készség Kreativitás	Csoportmunka – szerepjáték	D7 (Szabálylista 2. – szókétyák)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Tanár
B	Minden pár húz egyet a szabálylista példái közül, és azt szerepjáttékkal bemutatja a többieknek. 10 perc	Kommunikációs készség Kreativitás	Páros munka – szerepjáték	D7 (Szabálylista 2. – szókártyák)	
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/1 Vita a szabályok szükségességéről					
A	Vita a szabályok szükségességéről. A tanulók csoportonként egy példányt kapnak a vitaindító állításokból, megismerkednek azokkal, kialakítják közös állásfoglalásukat és felkészítik csoportjuk szóvivőjét a kooperatív vitára. 20 perc	Türelem Kreativitás Együttműködő készség Logikus gondolkodás Tolerancia Vitakultúra	Kooperatív csoportmunka – kooperatív vita	Beszélő-korongok D8 (Vitaindító állítások) – csoportonként 1 példány	
B	Vita a szabályok szükségességéről. A tanulók páronként egy-egy példányt kapnak a vitaindító állításokból, megismerkednek azokkal. A tanár ismerteti a disputa szabályait, ezután kezdődik a vita. 20 perc	Türelem Kreativitás Együttműködő készség Logikus gondolkodás Tolerancia Vitakultúra	Csoportmunka – disputa	Beszélő-korongok D8 (Vitaindító állítások) – páronként 1 példány	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	Tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Tanár
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/1 Értékelés					
A	Foglalkozás értékelése 10 perc	Őszinteség Kommunikációs készség	Egész osztály – beszélgetőkör		P2 (Értékelést irányító kérdések)
B	Foglalkozás értékelése 10 perc	Őszinteség Kommunikációs készség	Egész osztály – beszélgetőkör		P2 (Értékelést irányító kérdések)

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 – Támpontok a beszélgetéshez

Társadalmi rend = szabályok gyűjteménye. A szabályok nem korlátozzák a szabadságot, hanem értelmet adnak a fogalomnak. A szabadság önmagában nem képvisel értéket, mindig csak valamihez viszonyítva értelmezhető.

Normakövető álláspont: kritika nélküli szabálykövetés. Norma = elfogadott, megkérdőjelezhetetlen rend.

Normakerülő álláspont: az ésszerű szabályok, normák betarthatatlansága. Nem a szabályok tartalma ellen, hanem a szabályok léte ellen irányul.

A hétköznapiakat irányító szabályok (KRESZ, munkahelyi normák, iskolai normák, Házi rend stb.) nélkül nehéz lenne egymáshoz igazodni. Ezek a szabályok szükségesek ahhoz, hogy a napot ésszerűen szervezzük. Mit jelent az ésszerűség?

Szabályoktól való elszakadás lehetősége: ha egy szabályt ésszerűtlennek tartunk, és nem tudunk rajta változtatni, azzal tiltakozunk ellene, hogy nem tartjuk be az utasításait. Kérdés: minden esetben megéri-e tiltakozni? Valóban a tartalma ellen tiltakozunk?

A megmerevedett szabályok: általában mindenki betartja utasításait, bár senki nem ért vele egyet. De annyira régen beleivódott társadalmi rendszerünkbe, hogy megkérdőjelezhetetlennek tartjuk. Hogyan lehet ezeket megváltoztatni, kell-e, milyen más formái vannak az ellenállásnak?

P2 – Értékelést irányító kérdések

Mennyire sikerült a modul során betartani a szabályokat?

Mennyire vettetek tudomást a foglalkozás szabályairól?

Mire kell figyelni a szabályalkotás során?

Van-e értelme a társadalomnak (iskola, otthon, munkahely, közlekedés stb.) szabályok nélkül?

Könnyebben betartod-e a szabályokat, ha tudod mi az értelmük?

